

TEZY

do dyskusji w sprawie niekonstytucyjności zróżnicowania według kryterium płci wieku emerytalnego w nowym systemie emerytalnym

- Ryzyko emerytalne ujmowane jest jako przyzwolenie społeczne na zaprzestanie pracy zarobkowej po osiągnięciu określonego wieku. Uzyskanie takiego przyzwolenia społecznego wymaga uwzględnienia wielu czynników. Niewątpliwie podstawowe znaczenie ma przesłanka zabezpieczenia środków utrzymania, ponieważ odpowiada ona podstawowej funkcji ubezpieczenia społecznego, polegającej na zapewnieniu środków utrzymania w razie niezdolności do pracy zarobkowej.
- W nowym systemie emerytalnym zrealizowanie tej przesłanki przemawiać powinno za względnie wysokim wiekiem emerytalnym. Utrzymanie zróżnicowanego wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn oznacza dyskryminacyjne traktowanie kobiet w zabezpieczeniu emerytalnym. Krótszy wiek emerytalny kobiet, a co za tym idzie krótszy okres pozostawania w ubezpieczeniu, prowadzi do sytuacji, w ramach której kobiety krócej oszczędzają na swoją emeryturę i dłużej ją pobierają. W efekcie skutkuje to istotnym zróżnicowaniem wysokości pobieranych świadczeń.
- W nowym systemie emerytalnym konstrukcja ustalania wysokości emerytury oparta jest na zasadzie indywidualizacji ekspektatyw, niemożliwe jest zatem w szczególności zapewnienie kobietom wyższego poziomu świadczenia poprzez redystrybucję części kapitału emerytalnego zgromadzonego przez mężczyzn.
- Skoro aktualna regulacja prawna pozostawia pracodawcy pełną swobodę w podejmowaniu decyzji co do rozwiązania stosunku pracy za wypowiedzeniem ze względu na przesłankę nabycia praw emerytalnych, można mówić o zróżnicowanej sytuacji prawnej takich osób wyłącznie ze względu na płeć.
- Utrzymanie wieku emerytalnego kobiet na poziomie 60 lat pozbawia zatem kobiety szansy kontynuowania na równi z mężczyznami działalności zawodowej, a w konsekwencji nie tylko równych szans w osiągnięciu takiej samej pozycji zawodowej, ale także statusu materialnego po przejściu na emeryturę.
- Niższy wiek emerytalny kobiet nie tylko zwiększa ryzyko zwalniania ich z pracy, ale skutkuje także ograniczeniem ich dostępu do szkolenia w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Efektem tego procesu może być dalsza degradacja ich wynagrodzenia w ostatnim okresie kariery zawodowej,

pogłębiająca i tak już występujące dysproporcje w zakresie wynagrodzenia pomiędzy kobietami i mężczyznami.

- Wszystkie te czynniki wpływają ujemnie na wysokość emerytury kobiety rozpoczynającej pobieranie nowej emerytury w wieku 60 lat. Jeśli więc osiągnięcie wieku emerytalnego jest jedynym warunkiem nabycia uprawnień do emerytury z nowego systemu emerytalnego, a wiek ten został inaczej określony dla kobiet niż dla mężczyzn, to przy założeniu zebrania takiego samego kapitału składkowego decydującego o wysokości emerytury, ostatecznym czynnikiem różnicującym pozycje kobiet i mężczyzn będzie wiek emerytalny i to właśnie nadaje zakwestionowanemu art. 24 ust. 1 ustawy emerytalnej charakter dyskryminujący ze względu na płeć, a więc zakwestionowany przepis narusza zarówno art. 32, jak i art. 33 Konstytucji.
- Z tej przyczyny zrównanie okresu aktywności zawodowej kobiet i mężczyzn, a więc ustalenie jednolitego wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn, staje się w ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich konieczne z punktu widzenia zasady równego traktowania płci w prawie do zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego.